

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

18 Vtrum in inferno sit tantum pœna ignis, vel etia[m] pœna aquæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

rum, & post diem iudicij.

¶ Secundo Vtrum damnati vellent suos propinquos esse damnatos.

ARTICVLVS XVI.

Vtrum damnati post diem iudicij uideant gloriam sanctorum.

¶ 1. or. 147.
4. di. 50. q. 2.
art. 2. q. 3. o.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod damnati post diem iudicij uideant gloriam sanctorum. Sicut enim se habet gloria ad miseriam, ita miseria ad gloriam: sed de perfectione gloria sanctorum est ut uideant miseriam damnatorum, ut habetur Isaia ult. Egre dientur, & videbunt cadauera impiorum. ergo & de perfectione miseria damnatorum est, ut uideant gloriam sanctorum, & sic post diem iudicij quando in miseria perfecta erunt, videbunt gloriam sanctorum.

¶ 2. Prat. Post diem iudicij nulla afflictio a danaris subtrahetur: sed nunc affliguntur damnati ad hoc quod uideant gloriam sanctorum, secundum illud Isa. 46. Videant, & confundantur zelantes populi. ergo & post diem iudicij gloriam sanctorum uidebunt.

SED CONTRA. Omnis delectationis materia damnatis post diem iudicij subtrahetur: sed uideant sanctorum gloriam est quedam materia delectationis. ergo &c.

RESPON. Dicendum, quod uidere gloriam beatorum dupliciter contingit. Vno modo, ut capiatur quid sit ipsa gloria, & qualis, & quanta, & sic nullus potest uidere gloriam, nisi qui est in gloria. Superat enim & desiderium, & intellectum eorum qui non sunt in ea. Hoc. n. est manna absconditum, & nomen nouum scriptum in calculo, quod nemo nouit, nisi qui accipit, ut habetur Apocal. 2. Alio modo contingit uidere gloriam beatorum, ut uideantur ipsi beati esse in quadam gloria inenarrabili & excedente intellectum. Et sic damnati ante diem iudicij uident gloriam sanctorum, non autem post diem iudicij, quia tunc erunt penitus a sanctorum consortio alienati, ut qui ad summum iam miseriam perueniunt, & ideo nec etiam sanctorum consortio digni habebuntur: nam uident, aliquod consortium habet cum eo quod uidet.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uidere miseriam damnatorum omnino erit sanctis ad gloriam, gaudebunt. n. de iustitia Dei, & de sua euasione, secundum illud Pl. Latrabit iustus cum uiderit uindictam: sed uidere sanctorum gloriam aliquid perfectionis importat, qua post diem iudicij damnati priuabuntur.

AD SECVDVM dicendum, quod damnati in inferno existentes post diem iudicij memores erunt gloriae sanctorum, quam ante iudicium & in iudicio uiderunt, & sic cognoscent nos esse in maxima gloria, quam uis non uideant ipsos beatos, nec eorum gloriam, & ita inuidia torquebuntur, & sic afflictio que est in eis nunc ex tali uisione, manebit uisione sublata, de quo et magis dolebunt uidentes se etiam uisione sanctorum indignos reputatos.

AD illud quod contra obijcitur, dicendum, quod uidere sanctorum gloriam non est materia delectationis, nisi secundum primum modum uisionis uideatur, qualiter a damnatis nunquam uidetur: secundo autem modo uidere, & non habere, est magis afflictionis causa propter inuidiam.

ARTICVLVS XVII.

Vtrum damnati uellent suos propinquos esse damnatos.

4. di. 50. q. 2.
art. 2. q. 4. o.

AD SECVDVM sic proceditur. Videtur, quod damnati non uellent suos propinquos esse damnatos.

Ros. Dicitur enim Luca decimosexto, quod dicitur in inferno damnatus petebat Lazarum mitti ad fratres suos, ut testaretur illis ne uenirent in locum tormentorum: petitio autem est uoluntatis designatio. ergo damnati non uolunt suos propinquos damnari.

SED CONTRA est, quod dicitur Isa. 14. super illud. Surrexerunt de folijs suis, dicit gl. Solutio est damnatis socios habere sua pena: ergo ipsi uellent omnes esse damnatos.

RESPON. Dicendum, quod uitia spiritualia in damnatis communiunt, quod significatur Ezech. 32. ubi dicitur de impijs, quod cum armis suis ad infernum descendunt, & ideo in eis perfecta inuidia est, ad quam prius dolere de bono alterius quod inuenit, & sic et uellet ocs pati malum quod ipse patit. Liberari. n. a malo, quoddam bonum est. Quod idem inuidia in aliquibus est in hac uita tantum inualefcit, ut suis propinquis in inferno intendant de bonis que non habent ipsi. Vnde multo amplius damnati in uida stimulant uellet suos propinquos cum omnibus alijs esse damnatos, & dolebunt si sciant aliquos esse saluatos: sed tamen si non omnes debent damnari, sed aliqui seruari, magis uellent suos propinquos quam alios a damnatione liberari, quia in hoc etiam inuidia torquebuntur, si uideant saluari alios & suos damnari, & per hunc modum dicitur damnatus uolebat suorum damnationem.

H Et sic patet solutio ad obiecta.

QUESTIO VIII.

ARTICVLVS XVIII.

Vtrum in inferno sit tantum pena ignis, uel etiam pena aque.

RESPON. Dicendum, quod de pena corporali damnatorum, utrum scilicet sit ibi tantum pena ignis, uel etiam pena aque, & uidetur quod sic per illud Job 24. de impijs. Transibunt ab aquis nium ad calorem nimum.

SED CONTRA. Omnis delectatio & refrigerium damnatis aufertur: sed non potest esse sine quodam refrigerio, quod aliquis afflictus calore ad frigus aqua transeat, uel e conuerso. ergo talis penarum alternatio non erit in damnatis.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicit Basilus exponens illud psal. 28. Vox domini intercedentis &c. In fine mundi ignis diuidetur & alia elementa, & quicquid est in eis pulchrum & clarum remanebit superius ad gloriam beatorum: quod uero est in eis fetulentum & poenofum, descendet in infernum ad poenam damnatorum, & ita sax rotis creatura in infernum colligetur, & erit danatis in penam, & non solum patietur poenam ignis. Iustum est enim ut qui creatorem offenderunt, ab omni creatura puniantur. Vnde dicit sap. 5. quod orbis terrarum puniatur pro illo contra inferos.

Ad illud autem quod in contrarium obijcitur dicendum, quod ex huiusmodi uarietate penarum nullum erit in damnatis refrigerium. Ignis enim & aqua, & huiusmodi non agent in corpora damnatorum actione nature, ita quod relinquunt suas qualitates in corporibus damnatorum secundum esse nature, sicut ignis relinquit calorem in lignis que facit esse calida: alioquin cum contraria non possint esse simul in eodem, oporteret corpora damnatorum suas qualitates perdere, & sic transmutata natura or ganorum

ganorum fieret poena minus sensibilis, sed agunt in corpora damnatorum actione spiritali, improprie suas qualitates in corporib. damnatorum secundum esse spirituale per modum quo spes colorum est in aere, vel etiam in pupilla, non ita quod fiant colorata. unde de corpora damnatorum sentiet afflictionem ignis sine hoc, quod conuertantur in naturam ignis, & ideo varietas poenarum non faciet eis aliquid refrigerium. Refrigerium enim nunc ex alteratione poenarum proueniens causatur ex transmutatione naturae, in quantum per frigus aquae superfluitas calefactionis remittitur, & sic ad medium venit, quod est delectabile.

QV AESTIO IX.

DEINDE quærebatur de gloria beatorum. Et circa hoc quaruntur duo. **¶** Primo, Vtrum beatitudo sanctorum per prius consistat in intellectu quam in affectu, vel econuerso. **¶** Secundo, Vtrum per prius beati ferantur ad uideam humanitatem Christi quam eius diuinitatem.

ARTICVLVS XIX.

Vtrum beatitudo sanctorum præcipue consistat in intellectu.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod beatitudo sanctorum præcipue consistat in intellectu. Sicut enim dicit Augustinus. decimo confess. Beatitudo est gaudium de ueritate: sed ueritas pertinet principaliter ad intellectum. ergo & beatitudo.

¶ 2. Præ. Io. 17. dicit. Hæc est uita æterna, ut cognoscatur solum uerum Deum, & quem misisti Iesum Christum: cognitio autem ad intellectum pertinet. ergo & uita æterna, siue beatitudo.

¶ 3. Præ. Aug. dicit. 1. de trin. Quod uisio est tota merces: merces autem est beatitudo. ergo pertinet principaliter ad uisionem intellectus.

SED CONTRA. Præmium respondet merito: sed meritum principaliter consistit in uoluntate, ergo & beatitudo quæ est præmium.

RESPON. Dicendum, quod felicitas, siue beatitudo in operatione consistit, & non in habitu, ut philosopho. probat in 1. eth. Unde beatitudo hominis potest comparari ad aliquam potentiam animæ dupliciter. Vno modo, sicut obiectum potentie, & sic beatitudo præcipue comparatur ad uoluntatem. Nominatur enim beatitudo ultimum finem hominis, & summum bonum ipsius. Finis autem & bonum sunt obiectum uoluntatis. Alio modo, sicut actus ad potentiam, & sic beatitudo originaliter & substantialiter consistit in actu intellectus: formaliter autem & completiue in actu uoluntatis, quia impossibile est ipsum actum uoluntatis esse ultimum finem uoluntatis. Vltimus enim finis hominis est id quod est primo desideratum. Non autem potest esse quod primo uoluitur sit actus uoluntatis. Prius enim est potentia ferri in aliquod obiectum, quam quod feratur super actum suum. Prius enim intelligitur actus alicuius potentie, quam reflexio eius super actum illum. Actus enim terminatur ad obiectum, & ita qualibet potentia prius fertur in obiectum quam in actum suum, sicut uisus prius uidet colorem, quam uideat se uidere colorem: & ita uoluntas prius uult aliquid bonum, quam uelit se uelle, & per actus uoluntatis non potest esse primo uoluitum, & per

4. di. 49. q. 1. art. 1. q. 2. o. 2. 12. q. 3. ar. 4. 9. c. 11. 3. c. 2. 60.

1. p. q. 2. a. 2. ad 2. & 3. q. 3. ar. 2. & q. 11. ar. 1. ad 2.

A consequens nec ultimus a finis. Sed quotiescumque aliquid bonum exterius est desideratum quasi finis, ille actus noster est nobis quasi finis interior, quo primo perfecte attingimus ad ipsum: sicut dicimus, quod comestio finis est, & beatitudo eius quod ponit cibum finem suum, & possessio eius qui finem suum ponit pecuniam. Finis autem nostri desiderii Deus est, unde actus quo ei primo coniungimur, est originaliter & substantialiter nostra beatitudo. Primo autem Deo coniungimur per actum intellectus, & ideo ipsa Dei uisio, quæ est actus intellectus, est substantialiter & originaliter nostra beatitudo: sed quia hæc operatio perfectissima est, & convenientissimum obiectum, ideo consequitur maxima delectatio, quæ quidem decorat operationem ipsam, & perficit eam, sicut pulchritudo uenturæ, ut dicitur 10. eth. unde ipsa delectatio quæ uoluntatis est, est formaliter complens beatitudinem, & ita beatitudinis ultimæ origo est in uisione, complementum autem in fruitione. Tres ergo primæ rationes concedendæ sunt, quia ostendunt, quod beatitudo substantialiter consistat in actu intellectus.

B Ad illud autem quod contra obicitur, dicendum, quod meritum consistit in agendo, præmium autem in recipiendo. Actio autem primo pertinet ad uoluntatem, quia ipsa mouet omnes alias uires: sed receptio primo pertinet ad intellectum quam ad uoluntatem, unde præmium per prius attribuitur intellectui, meritum autem uoluntati.

C AD ILLUD AUTEM QUOD CONTRA OBICITUR, DICENDUM, quod meritum consistit in agendo, præmium autem in recipiendo. Actio autem primo pertinet ad uoluntatem, quia ipsa mouet omnes alias uires: sed receptio primo pertinet ad intellectum quam ad uoluntatem, unde præmium per prius attribuitur intellectui, meritum autem uoluntati.

ARTICVLVS XX.

Vtrum beati in gloria prius ferantur ad contemplandam Christi diuinitatem, quam eius humanitatem.

CIRCA secundum sic proceditur. Videtur, quod beati in gloria prius ferantur ad contemplandam Christi diuinitatem, quam eius humanitatem. Altissimo enim statui altissimus actus primo & principaliter competit: sed beati sunt in statu altissimo, cum ergo actus intelligentie, quæ est potentia altissima, cuius est ferri in Deum, sit actus altissimus & nobilissimus, uidetur quod hic actus primo beatis competat, ut Deum contempletur.

¶ 2. Præ. Hoc ad imperfectionem uicæ pertinet quod oportet nos ab inferioribus ad superiora contemplanda descendere: sed in beatis erit perfectio contraria imperfectioni uicæ. ergo ipsi econuerso per prius superiora contemplantur, & sic primo Christi diuinitatem, quam eius humanitatem.

SED CONTRA. Ad extremum non peruenitur, nisi per medium: sed medium inter Deum & homines est Christi humanitas. 1. ad Timot. 2. Mediator Dei & hominum homo. Christus Iesus. ergo sancti non perueniunt ad contemplationem diuinitatis Christi, nisi prius contemplando eius humanitatem.

RESPON. Dicendum, quod unusquisque prius considerat illud quod est ratio alicuius, quam id, cuius ratio est, sicut artifex prius considerat regulam operis, quam secundum regulam operetur. Beati autem adeo sunt Deo coniuncti, ut ipse sit eis ratio cuiuslibet cognitionis & opis. Aliter. n. actus beatitudinis per alias cognitiones & operationes sanctorum impeditur: & ideo illud ad quod sancti primo attendunt, est ipse Deus, & cum habeat medium cuiuslibet cognitionis, & regulam cuiuslibet operationis, & sic per prius contemplantur diuinitatem Christi. Quodlib. S. Tho. H 2 sti,

D. 621.

D. 271.

cap. 4.